पर्यावरण व वन संवर्धन विशेषज्ञ (Environment and Forestry Specialist) या पदासाठी संदर्भ व अटी

पदाचे नांवः- पर्यावरण व वन संवर्धन विशेषज्ञ (Environment and Forestry Specialist)

१) पार्श्वभूमी

महाराष्ट्र शासनाने, नियोजन विभाग शासन निर्णय दिनांक 11 नोव्हेंबर 2022 अन्वये मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेने, महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूट फॉर ट्रन्सफॉर्मेशन - मित्र ची स्थापना केली आहे. मित्र चे मुख्य कार्य म्हणजे राज्याच्या विकासासाठी आणि 1 ट्रिलियन अमेरिकन डॉलर्सच्या अर्थव्यवस्थेचे उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी राज्य सरकारच्या विविध विभागांसाठी धोरणे, योजना आणि मार्गदर्शक तत्वे आखणे. मित्र कार्यालयाने आपत्ती प्रतिसाद आणि उपाययोजना सक्षमीकरणासाठी महाराष्ट्र प्रतिसादक्षम विकास कार्यक्रम (एमआरडीपी) हा प्रकल्प हाती घेतला आहे. या प्रकल्पाचे मुख्य उद्दिष्ट कोल्हापूर आणि सांगली जिल्ह्यांमध्ये वारंवार येणाऱ्या पुराचा धोका कमी करणे आहे. प्रकल्पांतर्गत या जिल्ह्यांमध्ये राबविल्या जाणाऱ्या कामांना / उपाययोजनांना चालना देण्यासाठी पर्यावरण आणि वनीकरण व वनसंवर्धन अभ्यासातील विशेषज्ञाचे पद आवश्यक आहे.

२. उद्दिष्ट

पर्यावरण तज्ञांना नियुक्त करण्याचा मुख्य उद्देश प्रकल्प व्यवस्थापन कक्षाला मदत करणे आणि पुढील बाबींसाठी आहे: (अ) प्रकल्पांसाठी पर्यावरणीय मूल्यांकन आणि संबंधित पर्यावरण व्यवस्थापन योजना तयार करणे आणि कार्यान्वित करणे, (ब) अशा मूल्यांकनांमधून मिळालेल्या निष्कर्षांचे डिझाइन/तपशीलवार प्रकल्प अहवालांमध्ये एकत्रीकरण करणे आणि निविदा कागदपत्रे तयार करणे, (क) कर्यक्रम ओळख/प्रशिक्षण/क्षमता बांधणी कार्यक्रमांचे आयोजन करणे (ड) पर्यावरण व्यवस्थापन योजनांच्या अंमलबजावणीचे संनियंत्रण करणे आणि पर्यावरण आणि सामाजिक व्यवस्थापनाच्या अनुषंगाने प्रकल्पाच्या व्यवस्थापनात प्रशासकीय विभाग/एजन्सींशी समन्वय साधणे (इ) पर्यावरणीय (आरोग्य आणि सुरक्षिततेसह) घटकांचे दस्तऐवजीकरण.

३. कर्तव्ये आणि जबाबदाऱ्या

प्रकल्पातंर्गत सर्व उपक्रमांची तयारी/डिझाइन आणि अंमलबजावणी राज्याच्या नियमांशी पूर्णपणे सुसंगत आहे आणि त्यामध्ये सांगितलेल्या सर्व प्रणाली, प्रक्रिया, निर्देश आणि मार्गदर्शन प्रकल्पात काळजीपूर्वक लागू केले जात आहेत/पालन केले जात आहेत याची पर्यावरण तज्ञाने खात्री करावी तसेच योग्यरित्या अभिलेख तयार करणे / अहवाल सादर करणे याबाबत दक्षता घ्यावी. पर्यावरण तज्ञाच्या जबाबदाऱ्यांमध्ये किमान अपपेक्षित पुढील बाबी समाविष्ट असतील: a)पर्यावरण, आरोग्य आणि सुरक्षा व्यवस्थापनासाठी आवश्यक असलेल्या कार्यवाहीचे मूल्यांकन. b) प्रकल्पांतर्गत सर्व कार्यवाही आणि कामे (अंमलबजावणी करतांना आणि आगामी टप्प्यासाठी तयार करावयाच्या) पर्यावरण, आरोग्य आणि सुरक्षा या घटकांचा योग्य वापर. c) आवश्यकतेनुसार प्रकल्पांचे पर्यावरण मूल्यांकन करण्यासाठी इतर सल्लागार, प्रशासकीय विभागांना मार्गदर्शन करणे आणि त्यांच्याकडून काम करून घेणे. विविध कामकाजासाठी आवश्यकतेनुसार मंजुरी / परवानग्या मिळविण्यासाठी सक्षम/नियामक अधिकाऱ्यांशी / कार्यालयांशी समन्वय साधणे d) प्रकल्पांतर्गत बांधकामे आणि उपक्रमांसाठी विशिष्ट पर्यावरण व्यवस्थापन योजना (EMPs) तयार करणे आणि अंमलबजावणीचे करणे व त्या प्रकल्पांस चालना देणे e) PIU आणि इतर अंमलबजावणी

करणाऱ्या संस्था/लाभधारकांशी समन्वय साधणे आणि पर्यावरणीय, आरोग्य आणि सुरक्षिततेच्या बाबींवर आवश्यक ते मार्गदर्शन करणे. f) जिथे जिथे पर्यावरणीय नियमांचे उल्लंघन आढळून येईल तिथे योग्य सुधारणात्मक कार्यवाही त्वरित केली जाईल याची खात्री करणे. g) राबविण्यात येणारे प्रकल्प/उपक्रम प्रचिलित पर्यावरण आणि सामाजिक कार्यविरवण (Manual) मध्ये नमूद केलेल्या आवश्यकतांनुसार आणि मित्र च्या धोरण / नियामक / प्रशासकीय बाबींशी सुसंगत आहेत याची खात्री करण्यासाठी वेळोवेळी स्थळांना भेटी देणे. h) पर्यावरण व्यवस्थापन क्षेत्रात योग्य, माहितीपूर्ण निर्णय घेण्यास सक्षम करण्यासाठी विश्लेषण/अहवाल तयार करणे, पर्यावरणीय मापदंडांनुसार विविध उप-प्रकल्प/प्रकल्प उपक्रमांच्या एकूण प्रगतीचे मूल्यांकन करणे, आढळलेल्या प्रमुख पर्यावरणीय समस्या, अपघात/घटनांची नोंद घेणे. i) PIUs आणि इतर सल्लागारांनी सादर केलेल्या कामगिरीचा आढावा घेणे आणि पर्यावरण आणि सामाजिक मुद्द्यांवर सूचना अभिप्राय देणे j) आवश्यक असलेल्या पर्यावरणाशी संबंधित क्रियाकलाप किंवा अभ्यासांसाठी संदर्भ अटी (ToR) तयार करणे आणि आवश्यकतेनुसार अन्य कामकाजासाठी मार्गदर्शन करणे द्या. K) PMU/प्रकल्प संचालकांना नियमितपणे अहवाल सादर करणे. आरोग्य आणि सुरक्षा कृती योजना अंतर्गत आवश्यक असलेल्या कार्यवाहीसह पर्यावरण आणि सामाजिक व्यवस्थापनाशी संबंधित पर्यावरणीय बाबींवर मार्गदर्शन करणे. l) क्षमता बांधणी आणि प्रशिक्षण/शिक्षण उपक्रम आयोजित करण्यासाठी PIUs शी संपर्क साधणे m) राज्य PIUs, सहभागी संस्था आणि प्रकल्प अंमलबजावणीमध्ये सहभागी असलेल्या इतर संस्थांना पर्यावरणीय मुद्द्यांवर अद्ययावत प्रशिक्षण देणे आणि क्षमता बांधणी कार्यक्रमांचे आयोजनात पुढाकार घेणे. n) सादरीकरणाचे निरीक्षण करणे (जागतिक बँकेच्या धोरणानुसार) आणि अहवाल/कागदपत्रांची वेळेवर पूर्तता करणे o) प्रकल्प संचालकांना प्रकल्पाच्या पर्यावरणीय कामगिरीबद्दल अद्यावत माहिती देणे आणि प्रचलित परिस्थितीत आवश्यक असलेल्या व्यवस्थापन निर्णयांच्या आवश्यक सल्ला देणे. p) प्रकल्प संचालकांनी नेमून दिलेली इतर कामे/कार्ये पार पाडणे अंमलबजावणी करणे.

4. पात्रता आणि अनुभव

किमान अर्हता - पर्यावरण/पर्यावरण विज्ञान/पर्यावरणशास्त्र/ वन संवर्धन/पर्यावरण नियोजन/वनीकरण/ पर्यावरण अभियांत्रिकी या विषयात पदव्युत्तर पदवी. **किंवा** पर्यावरण / वानिकी / वन संवर्धन / वन्यजीव व तत्सम विषयात पदव्यूत्तर डिप्लोमा (PG Diploma)

प्राधान्य अर्हता - संबंधित क्षेत्रात पीएच.डी., अतिरिक्त पात्रता, संशोधन अनुभव, प्रकाशित पेपर्स आणि पदव्युत्तर अनुभव, प्रतिष्ठित विद्यापीठातून पीएच.डी. ला प्राधान्य दिले जाईल.

अनुभव - पर्यावरण आणि सामाजिक सुरक्षा, वनसंवर्धन या विषयात संबंधित असाइनमेंटमध्ये किमान 15 वर्षे किंवा त्यापेक्षा अधिक पदव्युत्तर अनुभव असावा.

प्राधान्य अनुभव

(अ) केंद्र किंवा राज्य सरकारच्या पर्यावरण/वन किंवा तत्सम विभागातील निवृत्त अधिकारी.

(ब) जागतिक बँकेच्या सुरक्षा धोरणांचे, पर्यावरण आणि सामाजिक चौकटीचे चांगले ज्ञान असलेले

(क) बाह्य अनुदानित/निधी असलेल्या प्रकल्पांवर काम करण्याचा अनुभव असलेले

(ड) मराठी भाषेत प्रवीणता असलेले लेखी आणि तोंडी संवाद यांचे उच्च स्तर कौशल्य असणे.

5. वय आणि मानधन - वयोमर्यादा- 45 पेक्षा अधिक आणि 60 पेक्षा कमी तथापि शासन सेवेतून निवृत्त अधिकाऱ्यांसाठी सा.प्र.वि.शासन निर्णय दि. 10 जून 2025 अनुसार वयोमर्यादा.

मानधन दरमहा ३ लाख रुपये.

सेवानिवृत्त केंद्र किंवा राज्य शासनाच्या अधिकाऱ्यांच्या बाबतीत सामान्य प्रशासन विभाग महाराष्ट्र शासन यांच्या शासन निर्णय दिनांक 10 जून 2025 मधील तरतूदींनुसार मानधन निश्चित करण्यात येईल.

भत्ते - वरिष्ठांच्या / कार्यालयाच्या मंजूरीने कामानिमित्त प्रवास केल्यास झालेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती महाराष्ट्र शासनाच्या नियमानुसार समकक्ष श्रेणीतील अधिकाऱ्यांच्या अनुज्ञेयतेनुसार करण्यात येईल.

कराराचा कालावधी आणि रजा हक्क (1) 11 सलग कॅलेंडर महिने (2) 1 महिन्याची सेवा पूर्ण झाल्यानंतर महिन्यांनी 1.5 जमा केली जाईल. जी 11 महिन्यांच्या कालावधीत जास्तीत जास्त 16 या मर्यादेपर्यंत संचित करता येईल. (2) कंत्राटी तत्वावर सल्लागार म्हणून नियुक्त केलेल्या निवृत्त केंद्र/राज्य सरकारी कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत, सामान्य प्रशासन विभागाच्या 10 जून 2025 च्या शासन निर्णयानुसार नियमन केले जाईल.

6. **मुख्यालय व कार्यक्षेत्र: -** मुंबई आणि महाराष्ट्र

7. **नियुक्ती प्रकार -**

ही पूर्णवेळ कंत्राटी तत्वावरील नियुक्ती आहे. या नियुक्तीमुळे कोणत्याही सल्लागारांना शासनाची कायम नियुक्ती किंवा कोणतेही शासकीय अधिकाऱ्यांना मिळणारे भत्ते, नियमित वेतनवाढ, रजा इ. मिळण्याचा अधिकारी असणार नाही. सल्लागारांना या नियुक्तीच्या कालावधीत इतर कोणतीही पूर्णवेळ / अर्धवेळ नोकरी स्वीकारता येणार नाही. मित्र येथे सल्लागारांची नियुक्ती तात्पुरती स्वरूपाची आहे आणि पूर्वसूचना न देता आणि कोणतेही कारण न देता कंत्राटी नियुक्ती रद्द करण्याचे अधिकार मित्र कडे सुरक्षित राहतील.

Terms and Reference for the post of
ENVIRONMENT And FORESTRY SPECIALIST

1) **Background**

Maharashtra Institution for Transformation-MITRA is formed by Government of Maharashtra, vide Planning Department GR dated 11th November 2022. The main function of Mitra to, design policies, plans and guidelines for various Department of GoM, for development and heading the State towards achieving the goal of US $1 trillion economy. Mitra has taken an initiative in strengthening disaster preparedness and mitigation, a part of this, taken a project, Maharashtra Resilience development program (MRDP) The overall objective of the Project is to reduce risk of flood frequently observed to happen in Kolhapur and Sangli Districts. The post of Specialist in Environment Studies is required to boost the ideas to be implement in these districts under the Project.

2. **Objective**

The overall objective of hiring an Environment Specialist is to assist the PMU and in: (a) Preparing and coordinating the preparation of environmental assessments and associated Environmental Management Plans for sub-projects, (b) Ensuring integration of the findings from such assessments into the designs/Detailed Project Reports and incorporation of the EMPs into the Bidding Documents, (c) Organizing and leading the delivery of orientation/training/capacity building events, (d) Monitoring the implementation of the Environment Management Plans and coordination with the line departments/agencies in the management of the project in line with the Environment and Social Management (e) Documentation of environmental (including health and safety) aspects.

3. **Duties and Responsibilities**

The Environment Specialist needs to ensure that the preparation/design and implementation of all project activities are fully aligned with the state's regulations and that all systems, procedures, directions and guidance advocated therein are diligently applied/followed in the project as well as appropriately documented/reported. The specific role and responsibilities of the Environment Specialist will include (but not limited to): a) Assessment of the actions needed for environmental, health and safety management. b) Appropriate application of environmental, health and safety aspects to all the activities and works under the project (under execution and those to be prepared for the upcoming phase). c) Lead/prepare and work closely with other

consultants/line departments to undertake the environment assessment for sub-projects, as required, and coordinate with the competent/regulatory authorities for obtaining the clearance/permits, as required for the various sub-projects/activities. d) Lead and support the preparation and implementation of sub-project specific Environment Management Plans (EMPs) for civil works and activities under the project. e) Liaise with the PIUs and other implementing agencies/stakeholders and provide necessary advice on environmental, health and safety matters. f) Wherever violation of environmental regulations is spotted, ensure that appropriate corrective actions are taken promptly. g) Conduct periodic site visits to ensure that projects/activities being implemented are in line with the requirements laid out in the agreed environment and social instruments/documents and in accordance with policy/regulatory/administrative requirements of Mitra h) Generate analysis/reports to enable proper, informed decision-making in the environment management vertical. This would include assessing over-all progress of various sub-projects/project activities against environmental parameters, major environmental issues encountered/addressed, record of accidents/incidents, etc. i) Review deliverables submitted by the PIUs and other consultants and provide comments/suggestions on environment and social aspects/issues within 5 to 7 working days (or earlier in case of time sensitive tasks). j) Prepare Terms of Reference for environment related activities or studies required and provide inputs for other assignments, as and when needed. k) Report to the PMU/Project Director on a regular basis and advice on environmental matters relevant to Environment and Social Management, including the actions needed under the Health and Safety Action Plans. l) Liaise with PIUs for organizing capacity building and training/learning activities. m) Provide up to date training and lead capacity building events on environmental issues to support the state PIUs, line agencies and other entities involved in project execution. n) Monitor/support disclosure (in line with the World Bank's Policy) and dissemination of reports/documents in a timely manner. o) Keep Project Director informed and updated on the environmental performance of the project and give appropriate advice on the type of management decisions warranted in prevailing circumstances. p) Shall diligently perform/implement/execute other work/tasks assigned by the Project Director

4. Qualifications and Experience

ESSENTIAL: Master's Degree in Environment/Environmental Science/Ecology/Forestry/Environment Planning/Environment Engineering. **OR** PG diploma in forestry / conservation of forest / Wildlife and Similar

DESIRABLE: Persons with Ph.D., additional qualifications, Research experience, published papers and post qualification experience in the relevant field would be preferred. Ph.D. from reputed university shall be given additional weightage.

Essential Post-Qualification Experience

Should have 15+ years post qualification experience in relevant assignments in Environment and Social Safeguards and Forestry

Preferred Experience

(a) Retired Officer from, Central or State Government department of environment / Forests or Similar.

(b) Sound knowledge of World Bank's Safeguards Policies, the Environment and Social Framework

(c) Experience of working on externally aided/funded projects.

(d) A reasonably high level of written and verbal communication skill with proficiency in Marathi speaking

5. **Age and Remuneration**

Age - not less than 45 and not more than 60 years/ Retired Govt. Officers shall be regulated as per GoM General Administration Department GR Dated 10 June 2025. Allowances:- Travel Expenses for Travel on work assignment / office order, will be reimbursed as per entitlements to Government of Maharashtra officers equivalent grade.

Remuneration - **3 lakh INR per month**. In respect of Retired Central / State Government employees Remuneration shall be regulated as per GoM, General Administration Department GR dated 10 June 2025

Duration of Contract and Leave entitlements - 11 Continuous Calendal Months (2) 1.5 leave will be credited, months after completion of 1 month's service. Which is cumulatively added up to maximum limit of 16 in a tenure of 11 months.

6. **Duty Station:**

Mumbai and Maharashtra

7. **Status**

It is a full-time engagement and Consultant shall not take up any other assignment during the period of consultancy. The engagement of consultants at MITRA is of a temporary nature and MITRA can terminate the contract at any time without prior notice and without providing any reason for